

Fotó: Somogyi Károlyné

■ Egyesült kisgazdák nagygyűlése Ásotthalmon Virágozzék a magántulajdon

A település, a körzet országgyűlési-képviselőjelöltje, dr. Lévay Endre köszöntötte a megjelenteket, s rajtuk keresztül azokat is, akik nem vettek részt a fórumon. Szerinte az elmúlt négy esztendőben stabilizódott az ország helyzete, demokrácia köszöntött ránk. Sokak jutottak földhöz, vagyonhoz. Felhívta a figyelmet a baloldali veszélyre, amely éppen a magántulajdont ellenzi, nem támogatja, hogy az megerősödjék. Azt már mindenki a saját bőrére tapasztalhatta, hogy a „közösségi tulajdonosod” hová vezet. *Garanciát kell vállalni a magántulajdon védelméért* – szögezte le a képviselőjelölt. A régi tanyák felújítását, az újak építését mindenképpen támogatni szükséges.

Dr. Zsámboki Sándor miniszteri biztos sokakat érdeklő, érintő témáról tartott előadást.

Mivel lehet lekötni az emberek figyelmét, szabadidejét szombaton, ráadásul a majálist, a hónap első napját megelőző estén? Fogós kérdés. Ásotthalmon, a művelődési ház nagytermében közel százan gyűltek össze az Egyesült Kisgazdapárt programismertető nagygyűlésén.

A sajtót elmarasztalta, mondván, kellemetlen tapasztalatokat szerzett a Földművelésügyi Minisztérium vezető hivatalnokaként. A médiumok bekapaszkodnak a slágertémákba, eközben megfigyelik a fontos információk továbbításáról.

A miniszteri biztos szerint *alapvető kérdés a tulajdon*, a

termelés- és az értékesítés biztonságának megteremtése, megőrzése. Nem véletlenül halad lassan a kárpótlás, ugyanis rengeteg szempontot kell mérlegelniük a végrehajtásában kijelölt bizottságoknak, szakembereknek, és senki sem szeretné, felvállalni az elkapkodás utáni spekulációk ódiumát. Zsámboki úr szólt a mezőgazdaságban vállalkozóknak jutatható kölcsönökről, azokról a garanciákról, amelyek a termelőknek bizottságot nyújthatnak a munkához. Úgy vélte, hogy néhány párt – nevet nem említett, de bizonyára nem a jelenlegi kormány-közlönyben lévőkre gondolt – most kezd felfedezni a „vidéket”, a földből, a mezőgazdaságból élő emberek problémáit.

– v. fekete –

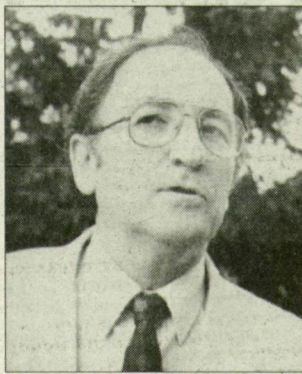
■ Meglesz az 5 százalék!

Az egyesült kisgazdák nem demagógok

– Egy hét van hátra a választásokig. Idefelé jövet megkérdeztem a szomszédomat – számomra ő az „átlagpolgár” –, hogy szerinte hány kisgazdapárt száll a ringbe a választásokon. Hát, a Torgyánék... Ehhez mit szól? – tettem fel a kérdést dr. Lévay Endrének, az Egyesült Kisgazdapárt megyei titkáranak.

– A két kisgazdapárt külön programmal, önálló jelöltekkel bír. Elég azt mondanom, hogy az egyik vezetője Torgyán, a másiké, a miénk pedig Szabó János, a jelenlegi földművelésügyi miniszter. Mi nem a szélsőséges megnyilvánulások hívei vagyunk. Az egyesült kisgazdák mentesek a demagógiáktól, viszont a parasztság, a földművelésből élők bajait nagyon a szívükön viselik.

■ *Nem tudni, mit hoz a jövő, melyik párt mekkora bi-*

zalmat kap. Kikkel szövetszövetkeznének szívesen?

– Természetesen azokkal, akikkel jelenleg is koalícióban vagyunk – jelentette ki a megyei titkár. – A kereszténydemokratákkal és az MDF-fel. Országos szintű döntésről nem számolhatok be, de úgy gondolom, hogy a Fidesz még esetleg bele férne a képbe, ha a

helyzet úgy kívánná. Azt hiszem, hogy a párt rövid idő alatt letette a névjegyet. Olyan fontos kérdésekben, mint a kárpótlás, beleszólásunk volt az ország ügyeibe, hiszen szakembereink ott lehetnek a döntéseknél. Az egyesült kisgazdáknak helyük kell, hogy legyen a következő országgyűlésben is. Meglesz az 5 százalék...

■ *Ha már a két kisgazdapárttal kezdtem a rövid beszélgetést, akkor hadd fejezzem is be azzal. Az előző választásokat megelőzően hirtelen kettévált a párt. Négy esztendő alatt sem unatkozhatott, aki próbálta követni az eseményeket. Ön szerint mi lesz a „nóta vége”?*

– Bízom benne, hogy előbb-utóbb egyesül majd a kettő, ennek elkerülhetetlenségét Torgyánnak is be kell látnia – fogalmazta meg dr. Lévay Endre.

V. F. S.

■ Választás '94

Mi alapján döntenek a szavazók?

A közvélemény-kutatások sokasága foglalkozik már jó ideje azzal, hogy mely pártnak milyen a népszerűsége és ki vezeti éppen a politikusok népszerűségi listáját? Arról azonban kevesebbet hallani, hogy mi jár a választópolgárok fejében, milyen szempontok alapján döntenek egy-egy jelölt személye, vagy egy-egy párt mellett. Dr. Pető György szociálpszichológus ezzel kapcsolatos megfigyelései, tapasztalatai a következők:

– Először is nagyon fontos tisztázni, hogy a választópolgárok alapvetően két csoportba tartoznak. Az egyik – körülbelül a szavazásra jogosultak fele – már eleve választott magának pártot, ők nyilvánvalóan ennek meg-

felelően szavaznak majd. A választások szempontjából „izgalmasabb” a másik csoport, amelynek döntését a tapasztalatok szerint alapvetően több tényező befolyásolja.

■ *Melyek ezek?*
– Az első, hogy alapvetően milyen pártokat ismer valaki és milyen véleménnyel van róluk. A másik szempont az, hogy milyen véleménye alakult ki az adott körzet jelöltjeiről. A személyes ismeretség, a szimpátia döntő lehet. Harmadik tényezőként az adott választókerület gazdasági, társadalmi helyzetét említeném, mert aki felvállalja a helyi érdekek képviselését, annak talán jobbak az esélyei.

■ *A három tényező közül, ön szerint, melyik az első?*

– A jelölt személyisége meghatározó, adott esetben fontosabb a pártjáról kialakított véleményénél is.

■ *Min múlik a pártok népszerűsége?*

– Egy-egy párt népszerűségét elsősorban az határozza meg, hogy kik a frontemberei. A közvélemény-kutatások is azt igazolják, hogy a választók többsége nem igazán képes összevetni a pártok programját. Ők Horn Gyulát hasonlítják össze Orbán Viktorral, vagy Kunczét Torgyánnal, s a véleményüket leginkább a rádióban és a televízióban látottak, hallottak alapján alakítják ki.

Németh Zsuzsa (FEP)

Vörös kulák Marxot olvas

■ Egyetértés?

– Majdnem. Én ugyanis 1953-ban érettségiztem és csak '57-ben kerültem be az egyetemre. Közben dolgoztam és le-szolgáltam 23 hónapot a katonaságnál. A kalocsai aknavetőknél voltam irányzó.

■ *Így még szebb a történet. A mélykúti parasztfiú némi kitérővel, ám egyenesen a földekről kerül az egyetem padjai közé, magával hozva baloldali elkötelezettségét. Mert azt, ugye nem tagadod?*

– Nem, de a hazai háttérhez az is hozzátartozik, hogy engem mint kulákiút nem vettek fel háromszor az egyetemre. Nagypapának 11 holdja volt, meg valami cseplőgépe is.

■ *És ilyen háttérrel lettél te Vörös Zászló, ahogy némely diákjaid emlegettek a hátdolgozókat. Mi vezetett téged ide?*

– Ády Endre. Ma is ő a legkedvesebb költőm. Na és Marx, akikt korán kezdtem el olvasni.

■ *Azt mesélik, amikor leváltották a főszerkesztői posztját, elzárándokoltál Marx sírjához...*

– Akkor értem rá.

■ *Ne haragudj, de „hivő” marxistaként gondoltad volna, hogy mint a rendszer egyik áldozata marad fenn leginkább a neved?*

– Ideológia téren akkoriban sokszor olyanok leckéztettek meg bennünket, akik legfeljebb egy mondatot ismertek Marxtól, azt sem a Kommunista Kiáltványból, hanem a Népszabadságból, vagy még inkább a Délmagyarország felső sarkából.

A szelepszerep

■ *Az irodalmi sajtóról azt tartják, hogy afféle szelep volt a fortyogó társadalom kazánjának falán. Itt engedték ki a fölösleges gőzt.*

– Ebben van valami igazság.

■ A Tiszatájat három tével írták

Kádár magánkívül volt Júdás miatt

Beszélgetés Vörös László irodalomtörténésszel

Ehhez azonban el kell mondanunk, hogy a '60-as évek derekától kezdődő évtized történelmünk egyik izgalmas és pozitív élményekkel átélt szakasza volt. A korábbi szegénységgel szemben szemlátomást gazdagodott az ország. Ez főleg falun volt feltűnő, ahol egyre-másra nőttek ki az új házak, házsorok. A kultúrában pedig alig múlt el egy hét, pláne egy hónap, amikor ne lett volna valamilyen szennzációs esemény. Nemcsak a magyar irodalom kényeztetett el bennünket. A Nagyvilágunk szinte valamennyi számában találhattunk egy-két meglepetést. Alig győztük olvasni, de nem illett úgy megjelenni egy társaságban, hogy az ember ne lett volna tájékozott a folyóiratok legfrissebb termését illetően.

■ *És az is világos volt, hogy napról napra többet lehet kimondani...*

– Sajnos nem eleget. Ennek a korszaknak a legnagyobb problémája az volt, hogy nem lehattunk ösztöntek egy bizonyos határon túl. Ennek a határnak a vonalait pedig mindig újrahunzták...

■ *Ez volt a három tév: túlás, túrás, támogatás...*

– Megjegyzem, ez akkor nagy találmány volt. Főleg a közép-szociális kategória, amely remekművek megjelenését tette lehetővé. Épp ezért egyensúlyozott minden, magára valamit adó író és folyóirat is a közölhetőség határán. Tulajdonképpen ezeket a határokat éppen a határsértéssel kellett átlépni. Én tizenegyet és fél éven át jártam a főszerkesztői értekezletekre. Hol a pártközpontban, hol a minisztériumban tartották, volt szerencsénk többek közt Pozsgayhoz, Kópeczihez, de legtöbbször Tóth

Dr. Vörös László neves irodalomtörténész, kritikus, a JATE Bölcsész Karának tudományos fokozattal elismert docense, és majdnem tizenkét évig volt főszerkesztője az akkori idők talán legmarkánsabb arculatú folyóiratának, a Tiszatájának. Pályája töretlennek nevezhető, nem volt rajta fölösleges kitérő, utólag megbánt, most kiretusálandó homályos rész.

Dezsőhöz, akinek funkcióját aztán Knopp András vette át. Minden ilyen értekezlet hibaleltárral kezdődött. Először lehajtott fejjel, görcsbe húzódtott gyomorra hallgattam a Tiszatájnak szóló intelmeket, de pár év után már egészen természetesnek vettem a dolgot. A Mozgó Világ kapta a legtöbbet, utána a kecskeméti Forrás, mi csak harmadikok voltunk. De a Mozgó Világ megrendszabályozása és Hatvani Dániel önkritikája után mi kerültünk terítékre.

■ *Hányszor szóltak bele előre a lapba?*

– A Tiszatájból az én évtizedemben két és fél cikket törölt a kultúrpolitika. Kósa Ferenc Balczórról szóló filmjének forgatókönyvét maga Aczél vetette ki a lapból, Csoóri egy írását azért kellett kivenni, mert a szerző éppen indexre volt téve, egy Illyés-riportot pedig teljes szöveggel akartunk lekőzőlni, mert a televízió idő hiányában lerövidítette. Bár a szövegben semmi probléma nem volt, nekünk is csak azt volt szabad kiadnunk, ami a tévében elhangzott.

■ *Ilyen kevés konkrét ellen-tét mellett érthetetlenek a hirtelen kirobbanó konfliktusok. Volt bennük valami mondvascsinál.*

– Valószínűleg lassan ért meg a hatalom haragja az állan-

dóan renitenskedő orgánnummal szemben.

Folytassuk, vagy bojkottáljuk?

■ *Egy kérdés óhatatlanul felmerül: 1975 tavaszán távozik Ilia Mihály, és mindenki úgy dönt, hogy művét folytatni kell. '86-ban ti mentek, és ekkor természetesen tűnik, hogy az új Tiszatájat bojkottálja az írói társadalom. Hogy ne tekintsd ezt támadásnak, hozzáteszem, ugyanígy működött ez a Mozgó Világ esetében is. Simonffy András, Veress Miklós és Kulín Ferenc nyugodtan vették át eltávolított elődjüktől a lapot. Kulinnal azonban már mindenki szolidáris volt. Változtak az idők?*

– A körülmények sem voltak azonosak. A Tiszatájánál maradt: Ilia Miska végül is lemondott. Ha elküldik, szolidárisak maradtunk vele. Bennünket pedig elküldtek.

■ *Meghozta teljesen jogszerűtlenné, nemcsak téged, hanem az egész szerkesztőséget. Ezt senki sem érte, miért.*

– A Tiszatáj elleni akcióit maga Kádár János rendelte el. Valaki bemagyarázta neki, hogy ő a Júdás Nagy Gáspár versében.

■ *Megmágyarázta, ugye ezt akartad mondani?*

– Szemtanuk azt mondták, hogy Kádár magánkívül volt, és szinte mániákusan hajtogatta: amiért ő megöregedett, ezek azt hiszik, hogy vele mindent meg lehet már csinálni.

■ *De azért sokáig elhúzódt az ügy.*

– Az Írószövetség közgyűlése elé időztették egy héttel. ■ *Ezzel belőletek mártírt csináltak, minden második felszólaló veletek foglalkozott. Azt hiszem, ez inkább jólesett...*

– Erőt adott. Biztos voltam benne, hogy ebben a kérdésben még igazságot szolgáltatnak nekünk.

■ *Azt is mesélik, hogy még beosztottjaid pártbűntétet is kaptak, te ebből kimaradtál.*

– Velem még egyszer próbálkoztak. Maradtak ott a lapnál, mint rovatvezető. Természetesen nem vállaltam.

Történelmi tükrökből nézve

■ *Gondolom, gyakran eszedbe jut mindez, amikor az utóbbi idők médiaháborújának eseményeit figyeled. A hősök egy részével elég közeli kapcsolatban voltatok.*

– Nincs benne semmi titok: az MDF bölcsőjét sokáig a Tiszatájban ringatták. Szerzőnk volt Illyés Gyula éppúgy, mint Csoóri Sándor. Csoóri 50. születésnapját olyan terjedelemben ünnepeltük meg, hogy rögtön igazolójelentést kellett írunk utána. De dolgozott nekünk Bába Iván, Kiss Gy. Csaba, és még nagyon sokan a Demokrata Fórum szellemiségének kialakítói közül. Csurka is publikált nálunk, ha nem is sokat.

■ *És most hogy vannak ve-*

letek? Tény, hogy akkor inkább ti vittétek a bőrtöket a vásárra. Nagy Gáspárt nem fokozták le kis gáspárrá. De ti most minden érdemeket ellenére kompromittáltak magatokat, hogy nem csatlakoztatok megfelelő kapcsolatokat kihasználva.

– Csurka egyszer azt mondta Annus Jósának: „Te már más-hol ülsz, mint mi!” De Csoóri sokkal komolyabb ember annál, minthogy így megváltozzék. Igaz, kevesebb írást kaptunk tőle ebben az időszakban, de kevesebbet is ír, azzal pedig leginkább a Hitelt erősíti.

■ *De el tudtátok volna képzelni, hogy az egykori üldözöttek ilyen jól eljuttassák az üldözö szerepét?*

– Ezen magam is sokszor töprengtem már. Nem tudom a választ talán azért, mert sohasem kerültem közel a hatalomhoz.

■ *Nem az a problémám velük, hogy egy ügyet szolgálnak, hanem hogy ezt minden kritika nélkül teszik. Mintha azt mondanák: ha már pechre elveid vannak, legalább hasznod legyen belőle.*

– Nem hiszem, hogy itt ez a főmotívum. De minden kiderülhet, ha fordul a hatalom kockája.

■ *És ha neked kínálják fel a hatalmat?*

– Hatvanévesen? Én már pihenni szeretnék. Elolvasni a magyar és a világirodalom néhány remekművét, csak a magam gyönyörűségére.

■ *És persze Marx műveit...*

– Azokat is. Azt szeretném megtudni, hogy akik félreértik, azok egyszerűen csak félre akarják érteni, vagy magukban a művekben is benne van ez a lehetőség.

■ *Érdekes játék...*

– Egyáltalán nem játék. Marxnak kevés köze volt ahhoz a társadalomhoz, amelyben egykor éltünk. Most egyre előbb helyzetekben találkozunk az igazságaival.

Rigó Béla